

NR. 1/2002 - 20. ÅRGANG

Historielagsnytt

SKOGER & HISTORIELAG

Bryllupsfest på Mellom Borge

For 72 år siden var det bryllup på Mellom Borge. Den eksakte datoen var 21. juni 1930. Brudeparet var Solveig og Arthur Hansen Steen, og dem finner du midt på bildet – i tredje rekke.

Bakerste rekke: Karsten Dahlen, Ragnhild Ruud, Harriet Fjeld, Rolf Fjeld, Holm, Holm, Andvik, Har. Lie, Anna Lie, Andr. Svarterud, Andr. Skjeldrum, Chr. Dahlen. Astrid Gustavsen, Reidar Kjær, Ragnh. Lunda, Adolf Steen. Neste rekke: Ole og Kristian Andvik, fru Ole Andvik, Jenny og Will. Lie, Kari Ruud, Thora Dahlen, Inger Steen, Kathrine Lunda, Elna Kjær, Kar. Jordbræk, ukjent, Anders Borge, Engen, Ingrid Olstad, Broder Jordbræk, Har. Olstad, Inge. Røed, H.B. Jordbræk, Carl Borge, Knut Røed, Jørgen Skjeldrum, Johs. Beheim, Berg, Halvor Skjeldrum, Herman Ruud.

Neste rekke: Aslaug Kallander, fru Adolf Steen, Trine Borge, Marie og Jørgen Andvik, brudeparet Solveig og Arthur Hansen Steen, bak Agnes og Fanuel Fanuelsen, Harriet og Harald Jensen, Chr. Skjeldrum, Åsm. Johnsen Steen, Anders Svarterud, Edvard Steen, Kari og Hugo Holm, Astrid Jordbræk. Neste rekke etter brudeparet: Christane Hansen Steen, Asbjørn og Helga And-

vik m. Bjørn og Bodil, Kristoffer Borge, Goe Lunda, Synnøve Holm, Thorleif og Marie Skjeldrum. Foran: Erik Andvik, Steinar Lunda, Margit Borge, Aslaug Lunda, Odd Lunda, Mona Vinje, Gjertrud Bretting.

Hvor er dette?

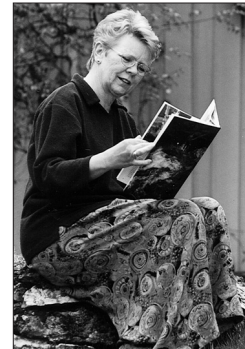
Motivet for vår lille uhøytidlige konkurranse finner du i den største bydelen i den gamle Skoger kommune. Stedet har en historisk tilknytning til hva som skjedde i bydelen på 17- og 1800-tallet. Vet du svaret? Ring til lederen av redaksjonskomiteen, Øyvind Pedersen, tlf. 32 88 78 03. Den som trekkes ut som vinner vil få et eksemplar av «Vandring langs et vassdrag» i premie.

Redaksjonskomiteen

Det skjer store undere rundt oss hver dag

Nesten fra morgen til kveld kan vi se de enorme kreftene som er i gang i naturen. Så fort snøen har «gitt opp», dukker det opp, mellom dødt løv, kvister og rot, vakre blåveis, og grønt gress. Det strutter av knopper på trær og busker, og plutselig, før vi nesten vet ordet av det, så står

guide-bok. Dette fordi boka virkelig er en vandring, i, og langs historien. Du kan faktisk rusle sammen med historien, med boka under armen. Boka er en historisk perle, som er like spennende og aktuell i dag, som den vil være i all fremtid. Boka vil du også finne i bokhandelen.

hele naturen der, i full fest. Når dere får dette bladet, er nok denne tiden over, og forsommeren gleder oss med mangfoldet.

Vår felles historie ligger for mange av oss gjemt blant vissent, gammelt løv. Kunsten er bare det å få hentet den opp og frem, akkurat som blåveisen. Så får vi da, dere, være «surstoffet» som gir næring slik at ting blir synlig, og at vi på den måten kan dele vår felles historie i nærmiljøet.

Hva har så foregått i laget siden sist vi hadde kontakt? Medlemsmøtet ble avholdt på Sørvangen i november. Igjen hadde vi lagt det opp som en fortellerkveld, og mange bidro. Arne Thorkildsen som gjennom flere år har intervjuet personer i miljøet, og samlet dette på kassetter, fortalte oss hvordan han gikk frem under intervjuene for å få med mest mulig interessant stoff. Vi er forresten usikre på hvordan vi skal kunne få overført disse intervjuene fra kassett til CD, så hvis noen av dere har ideer om hvordan, håper vi dere tar kontakt med en i styret. Årsmøtet ble avholdt på Skogvang, med hyggelig og godt fremmøte. Erling Pedersen viste en artig film som er tatt opp på Rønnehue, om den gamle måten å slå gress på, og høying. Gruppen «VETO» fra Sande underholdt med sang og historier. En virkelig trivelig kveld.

Nå er vi da i gang med «det nye året» i laget, og første post på programmet, er et nytt fremstøt for salg av boka vår «VANDRING LANGS ET VASSDRAG». Denne fantastiske boka vil vi velge å kalle en

Den 26. mai må du bare krysse av på kalenderen! Da går turen til RØNNEHUE, der skuespillet; «JENTEMARKEN» av Kai Roger Olsen får premiere. Jeg kan love deg en virkelig flott opplevelse.

Så er sommeren der. Vi prøver å samle oss igjen søndag 25. august ute på Borge gård i Skoger. Programmet er ennå ikke ferdig, men vi vil bruke museet vårt slik at vi får til en «levende gård» denne dagen, og det kan jo inneholde så mangt! Følg med under kunngjøringer i Drammens Tidende uken før.

Linda Skjeldrum har forespurt om vi er interessert i å overta ansvaret for den gamle gårdssaga som en del av bygdesamlingen. I den forbindelse har vi lagt høstturen vår innom saga for å ta den i øyesyn. Datoen er 22. september kl. 11.00. Slik ser årets foreløpige aktiviteter ut. Vi setter inn annonse i DT. ca. 1 - 1 1/2 uke før arrangementene.

En av de andre store aktiviteter som pågår jevnt og trutt, er scanning av gamle bilder inn i en database. Pr dato er ca. 1385 bilder fra tidligere Skoger kommune lagt inn og katalogisert. Fotokomiteen samarbeider med Drammen folkebibliotek, som er interessert i å få alle bildene inn i sitt system som er felles for alle bibliotek i landet.

På vegne av styret ønsker jeg dere alle en varm, god og trivelig sommer!

Vennlig hilsen
Toril Naper Hauge

UTGIVER
Skoger Historielag

Bladet kommer ut to ganger i året – vår og høst, og sendes alle medlemmer av Skoger Historielag.

Historielagsnytt tar i mot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

STYRET
Formann: Toril Naper Hauge
Nestformann: Reidar Halden
Kasserer: Randi Raaen
Sekretær: Anne Kari Ektvedt

Styremedlem: Ingar Samuelsen
Styremedlem: Inger Johnsrud
Varamedlem: Karin Johansen
Varamedlem: Øyvind Pedersen

REDAKSJONSKOMITÉEN
Øyvind Pedersen, Goro Halden, Helge Furuvoild, Reidar Halden og Normann Solberg.

ARRANGEMENTSKOMITÉEN
Anni Isaksen, Per Isaksen, Bjørg Halden, Ellen Engen og Øyvind Pedersen.

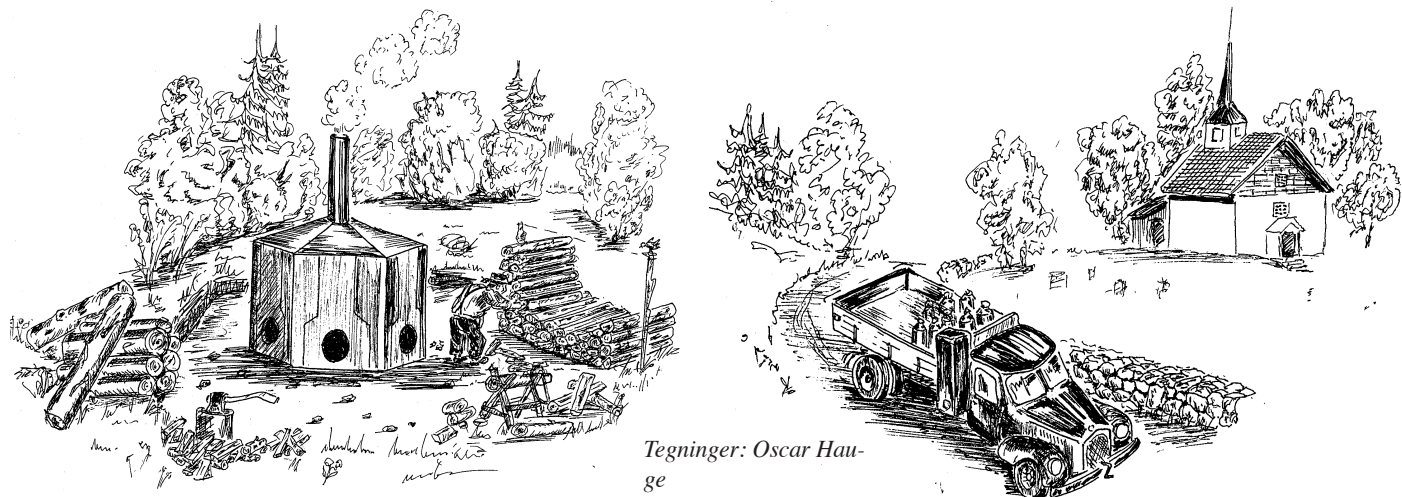
Redaktør for dette nummeret har vært Ole Kr. Mortensen.

OPPLAG: 450 eskpl.

LAY OUT/TRYKK:
Stiftelsen Medieforum.

FORSIDEBILDET
Eldste og yngstemann i Åserukroken våren 2002. Andreas Aaserud går i sitt 87 år og på vårt motiv forteller han barnebarne Daniel Aaserud om noe av det gamle verktøyet man har bevart på Mellom Aaserud som har vært i slekta siden 1838. (Foto: Reidar Halden)

Tegninger: Oscar Hauge

Kølabrenning og knott-kjøring

Etter flere hundre år med kølabrenning for jern og berg- verk var det slutt i 1880 åra. Men drøye 50 år seinere i september i 1939 vedtok regjeringen bensinrasjonering, og det ble store problemer å skaffe drivstoff til landets ca. 20000 motorkjøretøyer av forskjellig slag, da bensinen forsvant nesten helt fra markedet. Svaret ble gassgeneratoren som produserte uforbrent røykgass til motoren.

Denne gassen hadde mye dårligere effekt enn bensin, så det var lite råkjøring å se på den tiden. Det var firkanta og det var runde generatorer, de fleste var fastmontert på bilene men noen hang også etter som en slags tilhenger, men prinsippet var det samme. Det var lakk på toppen for påfyll av kull eller knott, det var luke i bønn til fjerning av slag og til opptenning, det var også trekkhull med spjeld som vippet att og fram.

Det var bedrifter som produserte både kull og knott, kullet hadde den fordel at en kjørte nesten dobbelt så langt på en sekk kull som en sekk med knott, altså mindre å frakte med seg. Prisen på en sekk med knott var ca. 3-4 kr, kullet var nok noe dyrere. Mange bileiere tilvirket knotten selv, eller leide folk til jobben, det var et tidkrevende arbeide for knotten skulle ikke være for grov. Det var mest or som ble brukt til knott,

den brant reint så det ble lite slag, men om gassen fra or var mer effektiv en gass fra andre treslag er en noe usikker på. Når det gjelder brenning av kull, så var det en mer omstedig prosess, her krevdes en viss fagkunnskap.

Selvik Bruk brente kull under krigen og hadde ansatt en finne som var spesialist på området, han lærte også opp andre ansatte. For lokalkjente, var det stålmiler nedenfor andedammen og torvmiler på Utenga. Stålmilene kunne være 3-4 m i diameter og ca 2 m høge og rommet 2-3 favner 60 cm favneved, som ble stablet stående i tre høyder.

Under brenninga som tok ca ett døgn måtte trekken passes nøye, det gikk også minst ett døgn før mila var så kald at den kunne tømmes. Det var anlagt skinnegang fra milene og til en silo inne på saga, kullet ble fraktet med små traller

som gikk med menneskekraft. Saga er revet for lenge siden, den nye veien går der som milene sto. Selvik Bruk brukte kullet til tømmer og vedtransport og til transport ved tobakkefabrikken. Det var vanlig at tømmerbilene fikk drahjelp opp Garåsbakken av bil som kunne kople over til bensin. Finnen bodde i ei brakke som stod ved grinda, nå bommen. Det kunne berettes mye om finnen, men nøyer oss med å nevne at han var glad i en dram å likte å spille poker, han har ikke vært aleine om det.

Undertegnede har fått muntlig hjelp av Eivind Thorsberg, Trygve Thorsberg kjørte melk med knott som drivstoff under krigen.

Øyvind Pedersen

Olympieren fra Konnerud

En ny milepæl er rundet på Konnerud. Bydelens idrettslag har passert de syttifem. Naturligvis var det tid for historie da man stoppet opp for å feire jubilaranten.

OLE KR MORTENSEN.

For de fleste av Konneruds innflyttere er det nok ukjent av idrettslaget har en olympier i medlemskartoteket, nemlig Johnny Lunde. To ganger representerte Konnerudguten Norge i OL - nemlig i St.Moritz i Sveits i 1948 og i 1952 i Oslo.

Fødselsdagen til Konnerud Idrettslag er 6. mars 1927. På denne dagen 75 år senere hadde jubileumskomiteen samlet sentrale folk i laget og noen spesielle gjester til markering på klubbhuset. Johnny Lunde var en av dem. Den eneste av de gjenlevende fra stiftelsesmøtet, Erling Kollerud, skulle også vært tilstede. Men han måtte en rask tur innom sykehuset akkurat da. Han er for øvrig 90 år i juni - og var knapt 15 år da laget hadde sin konstituerende generalforsamling på Fredli Pensjonat.

Johnny Lunde hadde oppveksten sin på Konnerud. Det var her sportsbassillen angrep han.

Han kan fortelle om allsidig aktivitet. Hopp var den store idrettsgrenen den gangen,

- Hoppbakkene kunne vi rigge til, men en slalåmbakke var det mer arbeid med. Altfor mye for oss småguttene som likte fart og spenning, forteller han. Damåsbakken og Vikkollen i Mjøndalen var bakkene den gang. - Drafnkollen brukte vi som kombinert bakke - til hopp og slalåm. Vi kjørte både slalåm og utfor på siden av bakken når vi ble lei av hoppinga, forteller den pensjonerte sivilingeniøren som i dag bor i Sandvika.

Studier i Sveits

Det var studiene som førte han til vintersportslandet Sveits. Det var stor aktivitet innen vinteridretten blant studentene - og Johnny ble dratt skikkelig med.

- Jeg husker vi dro til Davos første gangen - på hopprenn. Vi ble imponert over hoppene på over 80 meter. Jeg fikk låne et par ski av en studentkamerat. En overraskelse ble det da jeg så at det sto Drammens Skifabrikk 1924 på skiene, forteller Johnny Lunde som ble mer og mer aktiv i alpint.

Plasseringene kom etter hvert - og dermed ble det en plass på Norges alpinlandslag. En av dem han var på laget sammen med var Stein Eriksen

To ganger var Konnerudguten Johnny Lunde olympisk deltager i utfor. Under jubileumsmarkeringen i Konnerud IL fortalte han om sin idrettskarriere - og gjort stas på av jubilaranten. På blidet er han sammen med Ole Christen Enger som fikk bragdmerket til Konnerud IL for sin fantastiske sesong i hoppbakken - med NM i laghopp og deltagelse i World cup i Japan som høydepunkter. (Foto: Ole Kr Mortensen.)

- som senere utviklet seg til en av våre mest kjente alpinister.

Det ble utfor som ble grenen hans i alpint. Han kvalifiserte seg til olympiske leker i St. Moritz i 1948. I den konkurransen kom han aldri mål - han kjørte rett og slett ut.

På Norefjell

Da OL ble arrangerte i Oslo i 1952 ble Konnerudguten igjen tatt ut til å representere Norge. Også denne gangen i utfor som ble avvirket i løypene på Norefjell. La oss ikke glemme året 1949 da han fikk sin eneste norgesmester-tittel. Det var i utfor og rennet ble avvirket på Lillehammer.

Under OL-utfor på Norefjell oppnådd han en flott 20.plass. Stein Eriksen med seier i storslålåm og sølv i slålåm samt Hjalles Andersen med tre skytegull var olympiadens store navn.

Oslo kommune arrangerte for øvrig i mars

en samling for OL- deltagerne for å minnes det norske gullrushet 50 år tidligere. Konnerudguten Johnny Lunde var med på dette arrangementet.

- Vi måtte jo være amatører den gang jeg drev. Selv ikke sveitsiske skilærere som underviste ungene i å gå på ski fikk være med i OL De ble utestengt som profesjonelle, forteller Lunde som også kommenterer den rivende utviklingen på utstysfronten. Vi kan vel sammenligne det med steinalderen det utstyret vi hadde den gang. Men du verden hvor artig det var, sier han.

Han følger godt med på Konnerud - og selvfølgelig har han medlemskapet i Konnerud Idrettslag i orden. La oss for øvrig legge til at han fikk Konnerud Idrettslags hederstegn for sine idrettslige prestasjoner under 25 års jubileumsfesten i 1952

Historielagets årsmøte

Det ble gjenvalg av «forkvinnen» Toril Naper Hauge da Skoger historielag avviklet årsmøtet med nærmere 50 deltagere på Skogvang i Skoger midt i mars. Årsmøtet kunne slå fast at man har et medlemstall som raskt nærmer seg 400, og blant landets største.

De formelle årsmøtesakene som regnskap, beretning og valg ble raskt unnagjort. Mangeårig kasserer Hans Jørgen Hansen-Steen takket av og ble erstattet av Randi Raaen. Hun overtar en solid kasse med en egenkapital på nær 450.000 kroner. Regnskapet fortalte at boka «Vandring langs et vassdrag» har gitt en betydelig tilvekst av midler.

Gunnar Engen gikk ut etter mange år i styret og arr. komiteen. Ellers benyttet man tiden etter årsmøtet til å fortelle om sommerens arrangementer. Rønnehuedagen 26. mai, Borge-dagen 25. august, tur til Skjeldrumsaga 22. september. Videoen om slåttonna ble vist - og gjorde stor lykke. Det samme med VITO som sørget for en talentfull musikalsk opplevelse.

Tillitsmannsrekka etter årets valg:

Toril Naper Hauge, formann
Reidar Halden, nestformann
Anne Kari Ektvedt, sekretær
Randi Raaen, kasserer
Inger Johnsrud, styremedlem
Knut Ingar Samuelsen, styremedlem
Karin Johansen, varamedlem

Øyvind Pedersen, varamedlem
Solveig Steen revisor
Hans Gundesø, revisor
Jean Lorange, valgkomitee
Erik Juel, valgkomitee
Hans Haveraaen, valgkomitee
Anni Isaksen, arr. kom.
Bjørn Halden, arr.kom.
Øyvind Pedersen, arr.kom.
Per Isaksen, arr.kom.
Ellen Engen, arr.kom.
Ole Kristian Mortensen, repr. Stiftelsen Konnerudverket
Bjørn Jonassen vararepr.

Medlemmer av komitee for stier og boplasser:

Kjell Amundsen, Helge Furuvoild, Kristoffer Halden

Medlemmer av komitee for redaksjon Historielagsnytt:

Øyvind Pedersen, leder, Helge Furuvoild, Goro Halden, Normann Solberg og Reidar Halden.

Redaktør; Ole Kristian Mortensen

Fotokomiteen:

Oscar Hauge, Ingar Steen, Reidar Halden, Åse Bliksrud, Hans Haveraaen og Harald Hindhammar

Medlemmer i komitee for Bygdesamlingen på Borge gård

Oddvar Borge Johansen, Jørgen Borge, Normann Solberg, Rolf Madsen,

Styret i teatergruppa Det dramatiske Selskab

Betty Sønstrød, formann,
Johan Stråle, nestformann
Karin Johansen, kasserer
Kai – Roger Olsen, sekretær
Jan Sundby Ekeberg, styremedlem
Gry Strøm Andersen, styremedlem
Ingar Samuelsen, styremedlem
Goro Halden, styremedlem
Ingrid Odden, arrangementskomiteen
Bodil Bråten, arr.kom.
Rolf Wendt Andresen, arr.kom
Ingrid Odden valgkomitee
Bodil Bråten, valgkom.

Fotokomiteen jobber med å skanne gamle bilder inn på CD. Rundt 1385 bilder fra tidligere Skoger kommune lagt inn og katalogisert. Det er nå mulig å få kjøpt gode kopier. Så har du ønske om et bilde fra din tidligere historie, familie, bosted, kan det hende at vi har nettopp det du søker i vårt arkiv. Ring Oscar Hauge, så undersøker han for deg. På bildet er Oscar i aktivitet med å skanne inn et bilde fra våronna på Stubberud i 1954.. En del av bildene vil også bli lagt ut på internett. Dette er foreløpig i planleggingstadiet. Foto: R. Halden.

Slik ser Åserudkroken ut en vårdag i 2002. Foto: Reidar Halden.

Åserudkroken – et historisk tilbakeblikk

Som utvandrer fra Åserudkroken til Konnerud satt jeg en dag og tenkte på hvordan det var å vokse opp der for 70 år siden. Den gang bodde det 120 mennesker der inne i kroken. I dag bor det 45.

HELGE FURUVOLD.

Så var det hele i gang – minnene rullet på. Nå lar jeg deg som leser av Historielagsnytt få ta del i mine vandringer i en fortid.

Sytti år tilbake bodde det jo folk både på Saggravdal, Rønnehue og Heia. Fra 1925 til i dag har det blitt 5 nye hus i Åserudkroken.

Det var et veldig godt samhold, og folk tro til hvis det var noen som fikk problemer. Det var 25 større og mindre bruk, og nesten alle, så nær som to, hadde dyr på båsen. Åserudgården og Engkor drev med melkeproduksjon. De hadde mange kuer og leverte melka på meieriet. Det ble kjørt med hest. På de mindre brukene kunne det variere fra 1-3 kuer. Alle hadde en gris eller to høner. Enkelte steder hadde de også hest. Den var grei å ha til våronna – slåttonna og høstonna. Om vinteren ble de brukt i tømmerkogen. Nes-

ten alle mannfolka arbeidet i Selvik Bruk. Dette var før skogsbilveienes tid, så tømmeret ble den gang fløytet ut til Sandebukta til Sande Tresliperi.

Langt mot vest

Jeg så et fotografi en gang av fløtegjengene tatt nedenfor kontorbygningen i Andorsrud. Der var det 80 mann. Det siste året det ble fløtet var i 1946. Jeg var selv med på det, i Grytelva. Det var bl.a. noen polakker som hadde blitt igjen etter krigen som var med. Spreke karer.

Skoleveien kunne jo være lang for en liten førsteklasing i all slags vær og føre. Fire kilometer var det for meg ut til Skallestad (Lunda) til Flåten skole. Men det var jo ikke mer en halvparten av det ungene på Rønnehue måtte gå. Kan tenke meg at de brukte opp til 2.5 timer en vei. Jeg kan huske de hadde en fiskebolleboks med

stearinlys i som lykt. Fordelen med skolegangen den gang var at vi gikk annenhver dag.

Brøytinga foregikk med hester. Fire eller seks. Plogen stod stasjonert ved Svingen. Var vi heldige hadde plogen gått da vi skulle hjem igjen fra skolen.

Geografisk ligger Åserudkroken så langt vest i Drammen en kan komme. For oss: innfallsporten til Vestskauen Andorsrud, stedet for administrasjonen på A/S Selvik Bruk ble i 1398 skrevet som Andresrød, så ut fra det må det jo bodd folk lenge i Åserud-kroken.

I 1880 og 1890 kom det mange familier fra Eidskogen og slo seg til der borte. Alle vestenfor Åserud-bekken var derfra. Mange fine typer. Kan nevne noen: Edvard Bråthen, Anders Løkka, Oskar Lundebø, Oluf Haveråen, Ole Bergeresen m/mange flere. Vil nevne da Anders Løkka fylte 80 år, lå han på tøm-

forts. neste side

Åserudkroken med Øvre Åserud i forgrunnen. Fotografert på 50-tallet.

merhugst på Dammyr. Han fikk besøk av Minda Fjeld og Aud Beheim. De kom inn til ham med bløtkake, det var omtrent 1.5 times gange. Flott gjort. Hvor gammel måtte en være for å bli pensjonist den gangen, tro?

Var pensjonat

Det som i dag er forstmesterboligen ved Selvik Bruk, var frem til 1938-39 pensjonat. Der ble det avholdt brylluper, juletreffester for oss ungene, skirenn, premieutdelinger m.m. Blårussen hadde bestandig tur dit 17. mai. Det var også mange faste sommergjester der. Leo Trotski bodde jo også noen dager der før han reiste til Mexico, der han ble drept. Det var farlig å være konkurrent med Josef Stalin om makta i Russland den gangen.

Det var Minda Fjeld, alles tante Minda, som drev pensjonatet den gangen. Husker min mor jobbet der for ei krone dagen og kosten.

Som unger hadde vi plikter hjemme den dagen vi ikke var på skolen. Bl.a. vedhugging og vannbæring. Det skulle jo mye vann til, ikke minst til dyra. Vedfyring til matlaging var det jo den gang, også om sommeren. Da kunne det bli temmelig hett inne på kjøkkenet. Mange steder

var det bryggerhus, så da flyttet familiene dit. Da kunne det være veldig koselig.

Også fra Åserud-kroken reiste det folk til Amerika. Det var på første del av 1900-tallet at Vesle-Anna Bråthen, Alma Enga og Petra Engelkor reiste. I 1926 reiste Martin og Hans Haveråen til Canada. Hans var da bare 17 år. De reiste til en i Canada som het John Jordbræk. Den gang var det visst nok slik at de måtte ha noen å dra til, da den canadiske stat ikke ville ha noe plunder med emigrantene da de kom. De skulle komme hjem igjen etter 5 år. Hans kom hjem en tur etter 12 år. Med Martin tok det derimot 53 år før han kom en tur. Da var det en søster igjen som levde. Jeg tok ham imidlertid rundt på en tur i Skoger, så han fikk hilst på noen gamle kjente. Det var ikke så mange igjen.

Fritidsproblemer?

Det var et ukjent ord for oss. Vi måtte finne på ting sjøl, og kvantiteten var stor. Ett spørsmål til dere lesere: Når var det sist dere så noen som vippa pinne eller kasta på stikka? Sommertid var det fotballen som opptok oss mest. Sesongen begynte som regel i pinsehelga. Hele helga, og masse støle bein dagene etter. Vi var så heldige

å ha ei lita slette oppe i skogen rett opp for Engelkor som het Bingesletta. Jeg går ut i fra at det var en plass det tidligere var brent trekull. Kjøyta ligger jo like i nærheten, og det var jo i kjøytene kølabrennerne holdt til. Det var ikke store plassen. Den var nesten rund og ca. 40 m i diameter. Du verden, så mye moro vi hadde der. Vi måtte spleise på fotball, også hadde vi ansvar for at fotballen var i orden på omgang. Nåde den som ikke hadde gjort jobben sin. Bingen ble imidlertid plantet til ca. 1950 og da var det slutt på moroa.

Hvis det var barfrost og kaldt utover høsten var det krøllskøytene som var i flittig bruk på Løken og Majordammen. Det gikk i bandy. Bandykølla var som regel en krokkjepp du hadde funnet i skauen og teljet til.

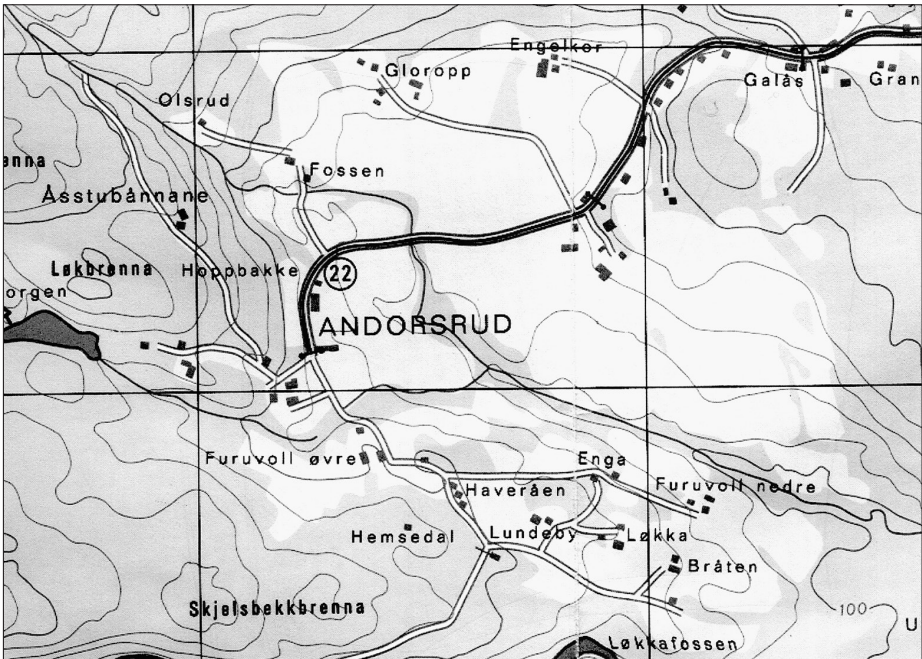
Skiene var det vel som engasjerte oss mest der borte. Hvert år Palmesøndag avholdt Skoger IL langrenn. Det ble kalt sørperennet, med start fra Haveråen. Konkurransen var hard. Hopprennet foregikk i Kjellerbakken om ettermiddagen. Skibakken lå ca. 40 m før en svinger opp til Andorsrud. Veien ble fylt igjen med snø, da hoppet lå et godt stykke på oversiden av veien. Dommertribunen var lasteplanet på bilen til Lunda.

Det var stor interesse for dette skirennet både av publikum og deltakere. Unge som gamle stilte opp. Om kvelden var det premieutdeling på Skogvang, og det var jo veldig stas da og gå opp gulvet og hente premiene. Gullstol og greier. Det var mange hoppbakker den gangen i Åserud-kroken, 20 stk., med store Fosslia som den største. Kunne hoppe ca. 45 m.

Mange skibakker

I 1936 ble det bygget en ny skibakke der borte, Andorsrudbakken. Sørperennet ble aldri det samme etter at det ble flyttet dit, så det sovnet bort etter hvert. I dag er ingen skibakke i bruk, og det er sjeldnere å se et skispor. Tidene forandres.

Vi ungene lagde også skirenn, og jenter som gutter var med. Premiene var som regel ett apelsin eller en liten sjokolade. Vi hadde sjøl med premiene. Like før jul i 1930 kom Martin J. Åstuen hjem fra byen med en ganske stor pappeske under armen. Han hadde kjøpt radio. Den var i to deler. En svart metallkasse med tallskala (Oslo var 40) og en høyttaler som ble hengt opp på veggen. Den var 6-kantet. Det ble mange turer

Dette kartutsnittet viser Åserudkroken med Andorsrud sentralt i området.

dit den gang for å høre på barnetimen. Det var den første radioen i Åserud-kroken. Ellers var det mange hjemmelagede krystallapparater i bruk.

Tubben herjet

Tuberkulosen herjet landet den gangen, Åserud-kroken slapp heller ikke unna. I Løkka døde 3 søstre av det. Den siste, Amalie døde i mai 1930 og ble begravet 17. mai. Tenk på det, begravelse 17. mai!

Butikk, eller var det krambu, var det to dager i uka. Torbjørn Berg drev den i underetasjen i kontorbygningen i Andorsrud. Han skaffet stort sett alt det folk trengte. Hadde han det ikke på lager, kunne han bestille det på onsdag og ha det på lørdag. Ble det storhandel, var det alltid ett kremmerhus med drops å få at på.

Strømmen den gangen var veldig variabel. En transformator for hele Åserud-kroken, og tynne ledninger. Det var så vidt det glødet i pærene om høsten da treskinga foregikk. Det faste abonnementet på strøm den gang var som regel 250w. Det holdt til strykejernet. Det var noe de kalte vippe den gang. Brukte du over

de 250w begynte lyset bare å blunke. Fra sommeren 1935 kunne en få bestilt noe de kalte spillkraft. Da kunne en få benyttet ei kokeplate på 1000w. Det var et stort fremskritt.

Fiskebilen

Det var mer enn en mann som reiste rundt og solgte fisk. Det var Fiske-Petter, Marinius, og Fiske-Blia. Fersk fisk i dag, fisket på Helm i dag, ropte Fiske-Blia. Baker Eggum hadde bakeri ved Fagerheim i Skoger og reiste rundt og solgte brød og kaker. Kjøpebrød med sirup smakte jo godt da.

Dette var noen betraktninger fra den gang jeg vokste opp i 1930-årene – og litt til. Får ta med at i 1953 stilte Åserud-kroken med to staffetlag i KM i langrenn og enda hadde vi reserver.

Det var trygt og godt å vokse opp i Åserud-kroken. Men vi hadde bestandig lite penger.

Ved Tuftdammen

- et femti års minne

Den gamle sørlandske hovedvei går like forbi Tuftdammen, men folk farer forbi uten å se idyllen som ligger 50m fra veien. Dammen ble i sin tid anlagt som is-dam for Skoger meieri. Isen ble skåret i blokker på 50 x 50 cm og kjørt til ishuset ved meieriet, der ble de stablet med sagflis som isolasjon.

Det er over 50 år siden jeg flyttet til Tuftdammen som nygift i første etasje hos Bjarne Weum, med stuevinduet mot dammen. Det er grønt rundt vannet og det hendte at folk slo seg ned på sletta. En dag kom det en skjærsliper med slipestein på ryggen og satte seg for å spise matpakka, som han sikkert hadde fått i lønn for ei saks han hadde slipt.

Ved svingen ned til Skoger stasjon hadde Røgler en liten kolonial-forretning.

Der var blant annet boksespri i hylla som skjærsliperen brukte som pålegg. Jeg står og ser på mannen som først synger en trall, men han faller kan-

skje i tanker over en skjærslipers skjebe, tar tak i maskinen og slår den i fjellveggen. Så putter han nevene i lomma og går.

Jeg går bort og ser en forvridd aksel med knust smergelskive. Det var stor trafikk forbi dammen av hester med tømmer lass. Vi hørte bjelleklangen når de kom for å levere tømmer til Grimsrud-saga. Ved svingen hadde Haugland smie og hovslager. Der samles vi om kveldene og pratet om alt som hadde skjedd den dagen.

Rett over smia var det en kveld auk-sjon hos Torkildsen som hadde gått bort. Lensmann Rakås skulle foreta den be-

givenheten. Jeg står utenfor og ser inn gjennom vinduet der det er fullt av folk. Plutselig gir gulvet etter, og hele publikummet rutsjer i kjelleren med Rakås med sine 120 kg underst.

Det var et fiskeslag som heter karuse i Tuftdammen. Det var også vannliljer der og store graner som spilte seg i vannet.

Dette var en liten stund ved Tuftdammen i Skoger for 50 år siden. Jeg har ikke vært der siden.

Anker Vestskog

Fra barndomsdrømmer til småbruk i Skoger

Jeg har helt siden jeg var liten alltid elsket landet og dyrene på gården. En onkel som drev bondegård med melkekuer og hest var det stor stas å få besøke. Jeg har hengt rundt halsen på kuene siden jeg var liten jente, og drømmen min å få flytte fra storbyen til landet, fikk jeg oppfylt da vi i fjor (2001) fant småbruket Soli ved Fjellsveien i Skoger.

SOLVEIG STORLIEN.

I annonsen stod det småbruk, men prospektet viste ikke akkurat at dette var det man forbinder med et småbruk. Vi ønsket et sted hvor vi kunne ha fjordhestene, ri, kjøre og utvikle videre vår store entusiasme for bevaring av god gammel hestekultur i landlige omgivelser. Fjordhesten har en sentral plass hos oss, og etter hvert blitt en livs stil. Lykkestjerna og Bjørktind fant seg vel til rette i hamna bak huset, og Soli viste seg virkelig å være et småbruk med sjel og som lå i et distrikt med mange andre fjordhest entusiaster. Tordis Langvasbråten på Gunderud gård kjente jeg litt fra før, og hun var god å få som nabo. Det virker liksom ikke så skremmende og rive opp røttene etter over 40 år i byen da man har noen kjente fjes i nærheten.

Vi bor nå tre generasjoner i huset og sammen med gårdshunden Kirr og hestene er vi i ferd med å finne oss godt til rette. Vi har bygget stall i det gamle grisehuset, og her er det god plass for de to gule hestene. Turmulighetene er flotte og kjøring med hest og vogn lar seg godt gjøre i disse områdene.

Huset er fra 1899, er total renoverert 1980-1982. Det gamle laftete tømmerhuset er blitt påbygd i 1980 og nå bygger vi på igjen. Men det gamle arbeidsbruket «husmansplassen» ble skilt ut i 4. februar i 1913 fra Gulliksrud br. Nr. 39 g.nr. 3, og overdratt til Andreas Kristiansen. Ble «givet navnet «SOLI». Kjøberen har ret til at overtage eiendommen den 1ste januar 1913». Dette står skrevet sammen med en del andre opplysninger om dette arbeidsbruket funnet i riksarkivet på Kongsberg

Det står også omtalt: Den Ålle – opkom som ligger på den solgte anpart Soli tilhører hovedbøllet, ligesam at eieme av dette til enhver tid har adgang at reparere ledningen uden vederlag. Er det noen som vet hvor denne Ålle engang lå eller ligger i dag?

Kaja som Inger Johnsrud fortalte om i forrige nummer av «Historielagsnytt» bodde i huset. Hun skulle ofte ha sittet ved veien med kua i bånd ble meg fortalt Vi håper at noen kan finne gamle bilder som viser hvordan dette småbruket en gang så ut. Gårdsnummer 39. bruks nr. 7.

Vi er stolte av å kunne vise fram den gamle spissleden fra ca 1910 – opprinnelig fra Gudbrandsdalen. Den ble restaurert i 1999. Julen 2001 klarte vi å få brukt den da vi kjørte til gudstjenesten julaften. Med dombjeller og levende lys i lyktene ankom vi Skogen kirke og dette hadde vi drømt om lenge. Det var over 60 år siden mor og far var med på dette sist.

Den gleden vi har hatt ved å få flytte hit til Skoger har blitt forsterket med de positive naboene vi har kommet i kontakt med og den hjelpsomhet som har blitt utvist. Ingen nevnt, ingen glemt heter det, men jeg ønsker å vise vår takknemlighet for dette til disse gode naboene og alle andre blide fjes vi har møtt..

Da vi i besøkte bygdesamlingene på Borge ble det nok en bekreftelse på at vi var kommet på rett plass. Her var det også andre som brant for å ta vare på gamle tradisjoner og bevare gammelt redskap. Jeg er også så heldig å ha en far som arbeidet på bondegård under krigen, han har lært meg å slå med ljà, og en mor som er flink til å ta vare på gamle gjenstander og tradisjoner.

Men jeg forstod at jeg ga nok naboene en god latter da jeg slo gresset så jorda sprutet. Det tar litt tid og trening å bli god på dette. Det er lettere å bruke traktor, og samboer Tom er en dyktig kar med evne til å ta utfordringene på

strak arm. Men min drøm om å bruke hesten i arbeid, samt trangen til å lære litt om hvordan det ble arbeidet tidligere står sterkt i meg. Her i Skoger har vi alle muligheter.

Vi har som hobby å restaurere gamle sleder og vogner og med et moderne verksted kan nok Soli Skyssstasjon og Verksted en gang bli en realitet. Bjørktind er en utmerket kjørehest og med tiden kan vi ta oppdrag i Skoger området hvis behov og ønske er der. Omvisning i Skoger til Gamle Skoger kirke og til bygdesamlingene på Borge kunne vært fint å bruke hest og vogn til. Å bruke hesten i arbeidet på småbruket skulle det være muligheter for, og høyvogna står klar.

Den fine filmen om bruk av gammelt redskap som ble vist på årsmøte til Historielaget er god inspirasjon til videre læring og viktig for våre etterkommende generasjoner å få se.

Foto: Reidar Halden

Hanavalskirke i Skogabygd

Med håp om at leserne tåler nok en dose gammelnytt om middelalderkirken vår, repeteres det at: Kirken er en av de eldste steinkirker på disse kanter av landet - en olavskirke som stammer fra katolisismens storhetstid, som har opplevd både mid-delalder og reformasjon og som i gammel tid sammen med kilden like ved har vært valfartssted for flokker med pilegrimer gjennom mange hundre år.

Skoger gamle kirke er antatt bygget omkring århundreskiftet 1100/1200, og det jubileet som var planlagt i 1999, skulle derfor markere kir-kens 800 år. Men tidens tann forpurret jubileet. Forberedelsene til jubileumsmarkeringen gav nemlig støtet til avsløringer av alvorlige råte- og sopp skader både i takbjelker, gulv og mur, og i stedet for jubileum ble det en høyst tiltrengt og gjennomgående oppussing av bygningen både inn- og utvendig - et godt plaster på såret tross alt.

En ny versjon av sagaen om kirkens tilbli-velse kunne leses i et innlegg av Olava Øverland i bladet «Familien» 1991: 11028 flyktet kong Olav Haraldsson med sine skip inn Drammens-fjorden da Knut den mektige av Danmark kom inn Oslofjorden for å ta landet. Før kong Olav dro i landflyktighet østover til Gardarike, be-søkte han slektninger i Lier, blant dem Hallvard på Huseby. Han skulle også ha kommet til Sko-ger - syngende med sitt følge til gården Hanaval - og ble møtt av bønder som festet og blotet til sine treguder. Etter et kraftig sammenstøt lovet bonden på Hanaval å bygge kirke på hovplassen. Den ble reist på 1100-tallet og viet til helgenkon-gen.

Olava Øverland fortsetter i samme innlegg: Den gjemmer mange slekters dyre minner, og den har sett hvad saga nu har glemt. Og nye hun-dre år skal menn og kvinner med andakt lytte til dens klokkers klemte.

Dette er noen strofer fra et hyllingsdikt til Skoger gamle kirkes 700-årsjubileum i 1872.

De bestemte seg altså for, de gamle skoger-

børinger eller noen andre, at kirkens alder i 1872 skulle være 700 år.

Forut for jubileet - i 1868 - «skjænket Hr. Oskar Kjær på Solum tvende passelige Kake-lovne til Kirken, da kirken om vinteren var meget kold». Hensikten med å legge det lite pene staff-faspanelet i kirkerommets himling på denne ti-den var vel for bedre å holde på varmen fra ov-nene.

«Gamlekirkens venner» og Skoger menighet gikk i spissen for å få utført betydelige oppus-singsarbeider i kirken begynnelsen av 1970-åre-ne. Bl.a. ble ny rundbuet hoveddør satt inn, et tregulv i koret ble fjernet og avdekket et vakkert stengulv, taket ble reparert, vestgavlens utmurte bindingsverk fra 1653 synliggjort og krusifikset restaurert. Til slutt må ikke glemmes organist Henry Mathiesens omsorg for det gamle orgelet fra ca. 1820. Orgelet fikk sin 8. stemme, og Mat-hiesen bygget selv inn klokkespillet, som fasine-rer oss den dag i da

I begynnelsen av 1980-årene ble også forbe-dringer utført. Det ovennevnte panelet i himlin-gen ble tatt ned, slik at de gamle takbjelkene kom fram igjen. I tillegg ble deler av utvendige murer kalket og Maria- og Johannes-figurene tilbake-ført fra Drammens museum.

I dag står Skoger gamle kirke der vakrere enn noen gang. En gjennomgripende restaurering er utført de siste 2-3 årene. Private givere og Dram-men kommune v/kirkesjefen har ytet betydelige beløp. Nå håper vi på en plan som lar oss bruke kirken vår, selvfølgelig ansvarsfullt og gjeme med restriksjoner. Men et museum må den ikke

bli!

Til slutt stiller vi spørsmålet: Hva skjedde i 1972 - 100 år etter det nevnte 700-årsjubileet? Den samme Olava Øverland sier nemlig videre i sitt innlegg i «Familien»: Etter 700-årsjubileet i 1872 fulgte 800-årsjubileet i 1972.

Hvor hun har innhentet disse opplysningene, vites ikke. For ved saumfaring av menig-hetsrådets protokoll fra 1972, tyder ikke ett ord på at en markering av et 800- årsjubileum fant sted dette året. På grunn av restaureringsarbeider ble det i 1972 ingen olsokgudstjeneste i gamle-kirken og heller ikke noe påfølgende stevne.

I Skoger menighetsråds årsmelding for 1973 står det imidlertid at olsokgudstjenesten i 1973 med påfølgende stevne i et strålende sommervær ble en verdig gjenåpning av kirken etter oppus-singen.

Så er spørsmålet da, var denne gjenåpningen også en stilltiende markering av et 800- årsjubi-leum, og dermed ferdig med det. Eller skal ny viten om kirkens alderer sette en strek over det som har vært og inspirere oss til å komme videre med planleggingen av det 800- årsjubileet vi altså ble «snytt» for?

Ellen Hagen

Verkenselva i lystige sprell og fossefall ned mot Ulverudbrua. Foto: Reidar Halden.

Hyldest til et vaasdrag

Stordammen minner meg om badeliv, sol og sommer.
 Fra dette vannet Verkenselva kommer.
 Nedover bekker og berg den farer av sted.
 Ved Granstad lager den ett fossefall. Elva haster stadig nedover.
 Den har ett kall!
 Den skal gi sitt vann til Svensedammen. Den ligger så vakkert til der nede.
 Svensedammen på Konnerud, det er stedet.
 Ved Sannane på Eikholt senter elva stille og rolig går, men slik har det ikke vært i alle år.
 Her nede lå Pukkverkene på rekke og rad.
 Her var det liv og virksomhet i gruvetiden, men det er så lenge, lenge siden.
 Videre nedover bærer det og så går elva under Thorsbergbrua.
 Så farer den nedover i den trua, at nå er Svensedammen snart å se, men der er nok ikke riktig det. Elva gjør en sving og går gjennom skog og kratt.
 Her ånder ro og fred med gangveien like ved.
 Så kommer Ulverudbekken fra det store idrettsanlegg der oppe og Verkenselva tilløp får.
 Verkenselva er nå blitt stor og mektig og under gangbroa den går.
 Her den store trafikken foregår, men mest på vintertid da tusenvis drar ut på ski.
 Verkenselva har nådd sitt mål.
 Den har kommet til Svensedammens bredd, men en må lure på hva som her har skjedd?

Dammen har nesten grodd igjen med vannplanter. Den ser ut som en søkemyr.
 Men her ned er et yrende liv av alle slags dyr, og med masse ender som

holder til i myr og siv.
 Vannplantene har det blitt mer og mer av hvert år. Hvordan dette har oppstått ingen helt forstår! Kloakken har nok skylda og fra bunnen vokser disse plantene frem.
 Hvordan skal man få bukt med dem?
 Det drøftes og studeres om hvordan dette skal gjøres og vil nok koste store summer, sier politikere. Jeg lurar litt på det?
 Drammen kommune har penger nok. Dessuten kan alle løfte i flokk.
 En kløktig tanke måtte finnes for å få bukt med disse uhyggelige planter som sprer seg over dammen til alle kanter.
 Et stort ønske jeg og mange har, å få Svensedammen ren og klar.
 Til sommeren vil nok dammen renskes opp. Det håper jeg og tror.
 Da blir den en perle fin for alle som på Konnerud bor.

Damm-vannet ble engang brukt til kverner og sager, og ble kalt for salige Alstrups Kvernedam i gamle dager. Dette navn skriver seg fra Hans Alstrup, som var overdirektør for Konnerudverket fra 1745.
 I 1789 kjøpte Peder Svendsen en plass ikke langt fra dammen. Svendserud kalte han sin gård, og navnet Svensedammen vi heretter får.
 Ja, Svensedammen har vært til nytte og hygge for folk og dyr.
 Den har en lang og interessant historie, nesten som et eventyr.

Guro Halden

Forfatter Kai-Roger Olsen t.h. foran, skuespillerne som medvirker i «Jentemarken» på Rønnehue og instruktør Stig Aspeli i midten bak. Foto: Reidar Halden

Det er på Rønnehue det skjer

Reserver 26.mai. Den dagen skal du forberede deg på en tur til skogs! Denne søndagen er det Rønnehuedagen - og premiere på skuespillet «Jentemarken».

Det er blitt tradisjon med Rønnehuedagen og historisk skuespill I år er som nevnt tittelen «Jentemarken». Handlingen henspiller på 14. april - og året er 1925. På denne tiden var det en tradisjon at bøndene i bygdene rundt Drammen dro inn til byen for å sikre seg og bytte arbeidskraft. Skuespillet har Strømsø torg som ramme med Skogerbønder som byttehandlere. Det er rundt 20 skuespillere med fra teatergruppe i Skoger Historielag. Stykket er skrevet av Kai Roger Olsen og instruktør er Stig Aspeli. De som har bivånet øvelsene sier at det er en humørpreget forestilling. At Rønnehuedagen er populær forteller det faktum at det har vært opptil 600 tilskuere under teaterspillet.

Samme søndag avvikles også Vestskogdagen med en høytidelighet ved bautaen som er reist til minne om Vestskogjegerne og deres celleleier under siste del av siste verdenskrig. Det er Heimevernet som nå har tatt over ansvaret for denne høytideligheten og bekransningen av bautaen. Tidligere ble den arrangert av Vestskogjegerne med avdøde Hans Halden som primus motor. Drammen og Opland Turistforening har også lagt opp til tur inn til områdene denne dagen.

Kombiner en skautur med historisk høytid og skuespill søndag 26. mai.